

Jaarplan 2022

Vertrekpunt voor het Jaarplan 2022 is het beleidsplan van Adapt dat in het voorjaar van 2017 is vastgesteld, na een consultatieronde onder een grote groep stakeholders. Principes en uitgangspunten blijven voornamelijk onveranderd in 2022. Momenteel wordt wel gewerkt aan een nieuw meerjarenbeleidsplan 2022-2026.

Vanuit de missie en visie wil Adapt het erfgoed in de gemeente Alkmaar behouden en waar nodig aan een nieuwe benutting en ontwikkeling helpen. Daarvoor zoeken we zowel de dialoog met zowel vastgoedeigenaren, huurders en exploitanten als de gemeente en de provincie.

1. Aandachtsgebieden

Speerpunten

Onze speerpunten betreffen erfgoed dat een nieuwe toekomst verdient en waarvan we menen dat het in 2022 ons duwtje in de rug wel kan gebruiken. Die presenteert Adapt in de vorm van een short-en longlist. Bij vier objecten op de shortlist zijn we pro-actief met het toevoegen van energie omwille van hergebruik of een herbestemming. Bij acht objecten op de longlist zijn we vooral reactief: we blijven extra alert wat er de komende tijd mee gebeurt, en komen pas in actie als er zorgwekkende ontwikkelingen zijn.

Welke ontwikkelingen in 2022 onze aandacht nodig hebben, is nu nog niet helemaal te overzien. De keuzes voor 2021 lijken op dit moment nog redelijk actueel, mede doordat de corona-uitbraak veel ontwikkelingen ernstig heeft vertraagd. Van vier speerpunten gaan we naar drie speerpunten. Inzet voor Westerlicht is niet langer opportuun. De overige keuzes en prioriteiten uit 2021 worden voorlopig gehandhaafd. In de loop van 2022 wordt de shortlist en longlist opnieuw tegen het licht gehouden en waar nodig bijgesteld.

Speciale aandacht hebben wij sinds 2019 voor het dieselgemaal Alkmaar. Vanwege ernstige geconstateerde achterstanden op het gebied van veiligheid rond dit museumgemaal hebben wij vanaf december 2019 onze stichting onvoorzien ingezet voor fondsenwerving, zodat het dieselgemaal uit 1913 zou kunnen voldoen aan moderne milieueisen, ARBO-eisen voor de vrijwilligers en veiligheidseisen om publiek te ontvangen. We dragen bovendien bij aan betere public relations voor het dieselgemaal, dat belangrijk is voor fondsenwerving. Bij de PR- en fondsenwerving zijn we bijzonder succesvol geweest.

Door de verkregen fondsen en subsidies hebben de vrijwillige machinisten afgekeurde dieseltanks al kunnen vervangen en is de oude afgekeurde dieseltank inmiddels gesaneerd. Door de corona-uitbraak viel de uitvoering van het project echter tijdelijk stil. Veel vrijwilligers behoren tot de risicogroep. De resterende financiële middelen bevinden zich momenteel in een fonds en worden inmiddels weer aangesproken voor de uitvoering van de rest van het project, nu de coronatoestand dat weer enigszins toelaat.

De inbreng van Adapt bestaat vooral uit bestuurlijke vrijwilligersuren (voorzitter/ penningmeester) en de inzet van onze stichting als rechtspersoon voor fondsenwerving, daar waar de dieselgemaal-eigenaar (woningcorporatie Van Alckmaer) niet welkom of ontvankelijk is als subsidievragers. Door de coronapandemie is de duur van dit project langer dan voorzien.

Wat ook niet was voorzien, is dat onze stichting en diens bestuurders door onze inzet wettelijk aansprakelijk kan zijn voor schade en letsel dat zich zou kunnen voordoen bij de machinisten en bij bezoekers. We hebben hierover in 2021 advies ingewonnen bij Centraal Beheer Achmea (aanbieder van de collectieve vrijwilligersverzekering van de gemeente Alkmaar), advocatenkantoor Van Diepen Van der Kroef in Alkmaar en assurantiemakelaar Raetsheren. De collectieve vrijwilligersverzekering zoals de gemeente Alkmaar die heeft afgesloten voor al het vrijwilligerswerk in Alkmaar, blijkt niet toereikend voor de bijzondere risico's die gelden bij een inbedrijfstelling en exploitatie van een museaal dieselgemaal. Adapt heeft daarom in 2021 een risicoanalyse moeten laten uitvoeren in het dieselgemaal door risicoinspecteurs van de firma TÜV, en een eigen aansprakelijkheidsverzekering moeten afsluiten met bijzondere voorwaarden en clausules. Ook is in plaats van de collectieve vrijwilligersverzekering een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten met een dubbele dekking (€ 1.000.000 in plaats van € 500.000) dan waarin de collectieve verzekering van de gemeente Alkmaar voorziet. De jaarlijkse vaste lasten

van stichting Adapt zijn daardoor aanzienlijk verhoogd. Mede om die reden wordt een iets hogere waarderingssubsidie gevraagd dan in 2021.

Koester het stadsgezicht

De binnenstad van Alkmaar heeft de status van 'beschermd stadsgezicht'. Daarmee zouden cultuurhistorische aspecten in de binnenstad zwaarder kunnen wegen dan in de gebruikelijke gelijkwaardige belangenafweging. Desalniettemin zijn de afgelopen vijf jaar allerlei ontwikkelingen in ruime mate mogelijk gemaakt in de huidige bestemmingsplannen uit 2012 en 2013. Adapt is voorstander van behoud door benutting en ontwikkeling. Soms gaan plannen van gemeente en pandeigenaren echter te ver en tasten deze de waardevolle monumenten en cultuurhistorische waarden te zeer aan. Daar komt bij dat herbestemming van bestaande panden door onbedoelde neveneffecten van gemeentelijk beleid wordt ontmoedigd.

Primair door overleg met gemeente en planontwikkelaars en het aandacht vragen voor de cultuurhistorische waarden wil Adapt in 2022 het erfgoedbelang behartigen. Daarnaast wil Adapt een waardevolle bijdrage leveren aan de maatschappelijke discussie die over dergelijke ontwikkelingen continu wordt gevoerd. Tot slot pleit Adapt na deze tien jaar voor een actualisatie van de bestemmingsplannen, zodat onvoorziene neveneffecten van de ruimhartige mogelijkheden in de huidige bestemmingsplannen tot het verleden behoren. Aan die actualisatie levert Adapt graag een inhoudelijke bijdrage, zoals we dat in 2017 ook hebben gedaan tijdens de inspraakronde van de concept-Omgevingsvisie.

Koester het dorps- en landschapsgezicht

Het landschap van de Schermer en de voormalige gemeente Graft-De Rijk is bijzonder. Zo bijzonder dat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in 2005 een nimmer voltooide procedure startte om de droogmakerij Schermer aan te wijzen tot beschermd landschapsgezicht. De provincie Noord-Holland wees het buitengebied van de gemeente Alkmaar in 2020 grotendeels aan als Bijzonder Provinciaal Landschap. Voor de bescherming van landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het buitengebied zijn we vooral aangewezen op structuurvisies en bestemmingsplannen die de afgelopen jaren zijn vastgesteld. In combinatie met de beeldkwaliteitsplannen die de voormalige gemeenten hebben vastgesteld voor een groot deel van het grondgebied, en dankzij het rijksbeschermd dorpsgezicht van De Rijk, is er nog sprake van een goede bescherming. Vanuit economische belangen is er echter voortdurend druk om de teugels te laten vieren. Waar dat kan leiden tot een economisch gebruik van erfgoed met behoud van veel cultuurhistorische waarden, juicht Adapt zo'n ontwikkeling toe. Waar de roep om economische inzet moet leiden tot het verdwijnen van belangrijke landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten, wil Adapt waar nodig een tegengeluid laten horen.

In 2022 wil Adapt een bijdrage leveren aan discussies over de aanstaande ontwikkelingen die in het buitengebied (voormalige gemeenten Schermer en Graft-De Rijk) een aantasting zouden kunnen betekenen voor landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. De nadruk hierbij ligt voornamelijk op de droogmakerij Schermer.

Koester de stadswijken

Adapt heeft oog voor de architectonische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarden van voor- en naoorlogse wijken in de stad Alkmaar, en verwacht dat dit in de komende jaren steeds meer aandacht zal vragen.

De binnenstad van Alkmaar wordt omringd door wijken die vanaf circa 1880 zijn ontwikkeld. De Spoorbuurt is daarvan de oudste. Het Nassaukwartier van rond 1900 is ontworpen door landschapsarchitect Springer en is de enige wijk die behoort tot een beschermd stadsgezicht. In 2011 ging deze wijk behoren tot het rijksbeschermd stadsgezicht Westerhoutkwartier.

De cultuurhistorische waarden en stedenbouwkundige kwaliteiten van wijken die jonger zijn dan 75 jaar, worden doorgaans slechts in beperkte kring herkend en gewaardeerd. Naarmate de wijken in de schil op leeftijd raken neemt de waardering toe, maar nog sneller groeit de druk op grootschalige stadsvernieuwing. De wijken Schermereiland en Oud-Overdie zijn inmiddels ingrijpend gemoderniseerd dankzij sloop/nieuwbouw. Aangezien de wijken minder dan 100 jaar oud waren, was er in die maatschappelijke discussie geen luide roep om behoud van cultuurhistorie.

De Spoorbuurt, de Bergerhof, de Zocherbuurt, het Westerhoutkwartier, de Bloemenbuurt, de Staatsliedenbuurt, het Landstraatkwartier, het Lyceumstraatkwartier, het Blaauwstraatkwartier, de

Emmabuurt, Schermereiland, oud-Overdie, het Burgemeesterskwartier en oud-Rochdale behoren inmiddels tot de wijken waar we alert moeten zijn op verlies van cultuurhistorische waarden en stedenbouwkundige kwaliteiten door ingrepen en nieuwe ontwikkelingen.

Adapt wil vanuit het erfgoedbelang gesprekspartner zijn bij sloop-nieuwplannen en herstructurering in de schilwijken door gemeente en woningcorporaties. Waar nodig mengt Adapt zich in 2022 in maatschappelijke discussies rond ruimtelijke ordening/ stadsvernieuwing die hier wordt beoogd. Met onze samenwerkingspartner woningcorporatie Van Alckmaer overleggen we periodiek en achter de schermen over het beheer en onderhoud van hun erfgoedrijke vastgoedportefeuille, zoals de sloop-nieuwbouwplannen voor de Bloemwijk.

Koester het religieus erfgoed

In de zomer van 2018 startte Adapt een lobby bij de gemeentepolitiek om te pleiten voor het opstellen van een kerkensie. Daarin ontwikkelen gemeente, kerkbesturen, gelovigen, erfgoedorganisaties en andere betrokkenen samen op lokaal niveau een visie voor het religieus erfgoed in de gemeente, wegen daarbij alle belangen en maken daarbij keuzes over de toekomst van alle kerken.

Vervolgens stelde het College van B&W in de gemeentebegroting van 2019 een nieuwe post voor van 25.000 euro voor het opstellen van een gezamenlijke kerkensie. De gemeenteraad nam deze begroting met algemene stemmen aan.

Het opstellen van een kerkensie is een meerjarig project. Tijdens de Nationale Aftrap Kerkenaanpak op zaterdag 10 november 2018 in de Stevenskerk te Nijmegen ontmoette een delegatie van Adapt minister Ingrid van Engelshoven. We overhandigden een puzzel, die symbool stond voor de lastige opgave die het opstellen van een kerkensie in Alkmaar zal worden. In 2019 kwam de gemeente Alkmaar in aanmerking voor een rijksuitkering van 75.000 euro voor een kerkensie, omdat Alkmaar 40 kerkgebouwen of meer van voor 1970 telt. De 25.000 euro die de gemeenteraad voor 2019 ervoor had gereserveerd, kan nu een andere bestemming krijgen. Dat de Minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport de kosten van het opstellen van de kerkensie voor haar rekening heeft genomen, is namelijk een onverwachte meevaller voor de gemeente.

Adapt rekent erop dat de wethouder niet alleen kerkgenootschappen zal betrekken bij het opstellen van de kerkensie. Maatschappelijke organisaties zoals dorpsraden, buurtverenigingen, Historische Vereniging Alkmaar en erfgoedstichting Adapt hebben ieder hun eigen inbreng.

2. Resultaten

Hieronder worden verdeeld over 6 thema's de beoogde resultaten vermeld, met daarbij cursief vermeld de activiteiten die in 2022 minimaal nodig zijn om het resultaat te behalen.

I Participeren in Samenleving

1. Het opzetten van strategische samenwerkingen, onder andere met bijvoorbeeld Bond Heemschut en Historische Vereniging Alkmaar.
 - a. *periodiek strategisch bestuurlijk overleg in april en oktober*
2. Vergroting van het draagvlak voor behoud en herbestemming van Alkmaars erfgoed bij politici, beleidsmedewerkers, eigenaren, betrokkenen en de Alkmaarse bevolking.
 - a. *persberichten*
 - b. *social media*
 - c. *website*
 - d. *bijeenkomsten*
 - e. *excursies*
3. Versterking en facilitering van de dialoog en samenwerking tussen lokale actoren om vanuit gezamenlijke belangen en doelen tot behoud en herbestemming van Alkmaars erfgoed te komen.
 - a. *periodiek overleg met eigenaren van het dieselgemaal, V&D, St. Josephkerk*
4. Participeren in landelijke discussies
 - a. *Deelname aan landelijke en provinciale bijeenkomsten, zoals Contactdag Herbestemming Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*

II Politiek en overheid

5. Een substantiële bijdrage leveren aan het maatschappelijk debat over behoud en herbestemming van Alkmaars erfgoed
 - a. *Organiseren van een verkiezingsdebat in februari 2022*
 - b. *inspreken tijdens raads- en commissievergaderingen waar nodig*
 - c. *inspreken bij Provinciale Staten van Noord-Holland waar nodig*
 - d. *correspondentie met overheden en politieke partijen*
 - e. *bezoek aan ledenvergaderingen lokale politieke partijen*
 - f. *bezoek aan raadsfracties*
 - g. *persberichten/ ingezonden brieven*
 - h. *social media*
 - i. *adverteren via Google AdWords*
 - j. *video*
6. Participatie in de beleidsvoorbereiding en beleidsvorming rond Alkmaars erfgoed bij overheden
 - a. *inspraakreacties en zienswijzen bij structuurvisies en bestemmingsplannen*
 - b. *deelname aan participatietrajecten, zoals Klankbordgroep Vernieuwbouw ziekenhuis*
7. Erfgoed en herbestemming een belangrijk thema maken tijdens de volgende raadsperiode
 - a. *bezoek aan ledenvergaderingen lokale politieke partijen*
 - b. *organiseren van een verkiezingsdebat in februari 2022*
 - c. *bezoek aan raadsfracties*
 - d. *persberichten*
 - e. *social media*
 - f. *video*

III Communicatie

8. Positieve media-aandacht voor behoud en herbestemming van Alkmaars erfgoed
 - a. persberichten
 - b. ingezonden brieven Alkmaarsche Courant
 - c. social media
 - d. website
 - e. bijeenkomsten
 - f. excursies
9. Het beheer van de website van Adapt als platform voor dialoog, discussie en samenwerking
 - a. Vernieuwing van de website uit 2016
 - b. inschakeling van professionele fotografen
 - c. de inzet van Google Adwords voor het genereren van bezoekers aan de website
10. De productie en distributie van een digitale nieuwsbrief
 - a. gebruik van e-mail service provider zoals LaPosta
 - b. onderhoud van mailinglists
11. De productie en distributie van korte video's
 - a. afspraken met Stichting STAD om met video jongeren te bereiken
 - b. Alkmaar Centraal stimuleren om videoreportages over erfgoed te maken
 - c. ontwikkelen van eigen vaardigheden om video's te maken en publiceren
 - d. beheer van een eigen YouTube-kanaal
12. Toegenomen bekendheid met de verhalen en achtergronden van gebouwen en landschappen die het de cultuurhistorische waarde geven en het tot erfgoed maken
 - a. samenwerking met het Regionaal Archief Alkmaar
 - b. website
 - c. social media
 - d. persberichten
 - e. video

IV Ontmoeting

13. Een verkiezingsdebat met als thema erfgoed
 - a. bijvoorbeeld over herbestemming van kerken en de kerkenvisie
14. Een excursie naar voorbeeldprojecten voor herbestemming
 - a. bijvoorbeeld een excursie per bus met belangstellende Alkmaarders naar voorbeeldprojecten in de regio
15. Deelname aan de landelijke Open Monumentendag 2^e weekend van september
 - a. aanwezigheid op de centrale informatiemarkt in de Grote Kerk
 - b. storytelling ter plekke van een opengesteld monumentaal object

V Organisatie

16. Structuren ontwikkelen voor structurele inkomstenstroom
 - a. Opstellen van een strategisch meerjaren fondsenwervingsplan
 - b. relatie onderhouden en versterken met bevriende donateurs, bijvoorbeeld tijdens eindejaarsborrel
17. Circa 26.000 euro aan donaties, schenkingen en sponsoring uit de samenleving
 - a. aanvragen indienen bij diverse fondsen
 - b. samenwerkingscontract met Van Alckmaer
 - c. voortzetting sponsorrelatie met Raetsheren en VBM Ontwikkeling
 - d. promotie ANBI-status Adapt
18. De opbouw van een netwerk voor erfgoedbescherming in het landelijk gebied bestaande uit inwoners van de voormalige gemeenten Graft-De Rijp
 - a. vergroten van de bekendheid van Adapt in voormalige gemeenten Graft-De Rijp en Schermer
 - b. relaties opbouwen met mensen die woonachtig zijn in het landelijk gebied en belangenbehartiging en activiteiten voor hun rekening kunnen nemen

19. Het versterken van de schil van adviseurs en ondersteuners rondom het bestuur
 - a. *werven en selecteren van adviseurs die bestuur gevraagd en ongevraagd advies geven*
 - b. *relatie onderhouden en versterken met adviseurs, bijvoorbeeld tijdens eindejaarsborrel*
20. Het structureren van de schil van adviseurs en ondersteuners rondom het bestuur
 - a. *besluit nemen over instellen Raad van Advies*
 - b. *bestuursreglement vaststellen waarin ook dergelijke zaken zijn geregeld*
21. Het bevorderen van deskundigheid bij het bestuur en adviseurs
 - a. *Het volgen van de cursus Erfgoed een kennismaking bij de Erfgoedacademie*
 - b. *Het volgen van de cursus Erfgoed en Herbestemmen bij de Erfgoedacademie*
 - c. *Het volgen van andere relevante trainingen en cursussen*

VI Dieselgemaal

22. Het openstellen van het dieselgemaal voor publiek
 - a. *Ondersteunen en faciliteren van de vrijwillige machinisten*
 - b. *Verzorgen van publiciteit via lokale media*
 - c. *Beheer en onderhoud van de website dieselgemaalalkmaar.nl*
 - d. *Actueel houden van de facebookpagina en Instagrampagina*
23. Inzet van het dieselgemaal in het regulier middelbaar onderwijs
 - a. *Het maken van video's over de techniek in het dieselgemaal*
 - b. *Het organiseren van ontvangsten van klassen van middelbare scholen, te beginnen met PCC Oosterhout (vmbo) en PCC Blekerskade (HAVO-VWO)*
24. Voldoen aan wettelijke eisen rond veiligheid, gezondheid, welzijn en milieu
 - a. *Zorgen voor extra fysieke maatregelen zoals wettelijk voorgeschreven*
 - b. *Opstellen, uitvoeren en actualiseren van het veiligheidsbeleid*
25. Kennis en vaardigheden op peil brengen van machinisten voor veilig werken en veilig publiek ontvangen tijdens inbedrijfstelling
 - a. *Het organiseren van maatwerk cursussen voor de machinisten*